

“Ook na hun dood blijven kinderen bestaan”

“Mijn boek is geen verkondiging. Vanuit de ervaring dat mijn dochter mij is voorgegaan, komt ze nu naar me toe”, getuigt Martin Los. © ELJEE BERGWERFF

“Ik wil verwondering wekken, geen medeleven.” Rosa, een dochter van rooms-katholiek pastoor Martin Los, overleed vorig jaar aan kanker. Hoewel hij het niet van plan was, schreef Los zijn verhaal neer in *Rouw op mijn dak*. “Dat de liefde blijft, is voor mij een reële ervaring.”

GEERT DE CUBBER / De rooms-katholieke pastoor van de parochie Licht van Christus in Utrecht, Martin Los, heeft vijf kinderen. Dat komt omdat hij vroeger een gereformeerde predikant was. Na de overgang van het echtpaar Los naar de rooms-katholieke kerk in 1987 werd vader Martin in 1991 met dispensatie van paus Johannes Paulus II tot priester gewijd. Zijn tweede jongste dochter, Rosa, overleed vorig jaar aan een slopende ziekte. “Mijn boek is echt ontstaan op pagina één”, vertelt Los. “Eigenlijk was ik het helemaal niet van plan. Ik had ook geen dagboek bijgehouden of zo.”

Muze

“Rosa was mijn muze, maar ik heb ook in mijn pastorale herinneringen willen graven”, gaat de pastoor verder. “Ik heb levendige herinneringen aan de ontmoetingen met mensen die een kind verloren. En ik werd lotgenoot van mijn ouders. Ook zij verloren een kind. Het gebeurt meer dan we beseffen. Vorige week was ik op een samenkomst met nogal wat ouderen. Aan

mijn tafel hadden op één na alle aanwezigen een kind verloren. En al zijn die kinderen er fysiek niet meer, toch blijven ze bestaan.”

Positief

Dat zijn boek het thema bespreekbaar maakt, verheugt Los. “Zeker als je de vraag krijgt hoeveel kinderen je hebt, zijn veel mensen bang verdriet op te wekken als jij een kind hebt verloren. Maar ze wekken het niet op, het verdriet is er gewoon. Daarom heb ik mijn verhaal opgeschreven vanuit die persoonlijke ervaring en vanuit de zoektocht naar hoe je er goed mee omgaat. Er mag gerust positief over worden gepraat. Positief is de reële ervaring dat de liefde blijft”, legt Los uit. “Je hebt niet zomaar verdriet, maar verdriet om iemand. Het gaat om een relatie. De ander gaat altijd met je mee. Natuurlijk kan de christelijke hoop op vervulling wat troost bieden. Wat begint met iemand die er niet meer is, kan toch de weg naar Christus en zijn levengevende Geest openen. Maar dat vergt geloof. Het doet me

Groot gemis zit in kleine dingen

Ann Peeters en Kelly De Mesmaeker zijn beiden jonge, werkende moeders. Daarnaast delen zij een ervaring die hun bestaan even abrupt als ingrijpend heeft veranderd: het plotse overlijden van hun levenspartner. Voor *Tertio* getuigen ze over dat gemis.

KRIS SOMERS / “Voor ons allebei kwam het overlijden van onze partner als een donderslag bij heldere hemel”, getuigt Ann Peeters. “Mijn man vertrok die ochtend naar de school van mijn zoon om er te helpen. Twintig minuten later kreeg ik telefoon. Hij was gevallen en ik moest zo snel mogelijk komen. Toen ik de school bereikte, was hij al naar het ziekenhuis overgebracht. Daar voelde ik door de reacties onmiddellijk aan dat het heel ernstig was.” Wat blijft haar nog bij van die eerste dagen? “Eigenlijk alleen het gevoel van chaos en overonderd zijn. Hoe vertel je het aan de kinderen? Hoe troost je anderen terwijl je zelf ontroostbaar bent? Hoe regel je alle praktische zaken op een moment dat de nodige energie en veerkracht totaal ontbreken? Wat ik die eerste dagen precies gedaan heb, kan ik mevandaag amper herinneren.”

Overlevingsmodus

Kelly De Mesmaeker bevestigt: “Een plots overlijden biedt geen enkele kans op voorbereiding. Daarmee zeg ik niet dat iemand verliezen na een slepende ziekte minder zwaar zou zijn, maar het is een compleet andere ervaring. De eerste week leefde ik als in een waas. Ik kreeg veel steun van familie en vrienden. Ook de burens kwamen geregeld langs. Gelukkig, want zelf ging ik in overlevingsmodus. Het was kerstvakantie, dus we

waren thuis, omringd door familie. Het verbaasde me wel dat de kinderen de week erop vroegen naar school te mogen gaan. Ik vond dat helemaal niet vanzelfsprekend. Maar het bracht ons opnieuw in een zeker dagritme.”

“Hoe troost je anderen terwijl je zelf ontroostbaar bent?”

Wie met zo'n sterfgeval te maken krijgt, staat naast een intens rouwproces eveneens een berg papierwerk te wachten. Bovendien vereist zoiets kennis die betrokkenen veelal missen. De Mesmaeker herinnert zich het bezoek aan de notaris. “Ik had mijn schriftje bij om alles te noteren. Maar de man had evengoed Chinees kunnen praten.” Bij het vrederecht had ze dezelfde ervaring: de betekenis van wat haar precies gevraagd werd, ontging haar volledig. “Zeker omdat mijn hoofd gewoon niet meewilde. Pas later slaagde ik erin dankzij zelfstudie de loodzware administratie in handen te nemen”, benadrukt ze. “Maar het is stuitend dat mensen in diepe rouw die met tal van

vragen over de toekomst worstelen, een ingewikkelde procedure moeten doorlopen, gewoon om te krijgen waar ze recht op hebben. Dat begint al bij het taalgebruik”, vult Peeters aan. “Notarissen gebruiken zodanig veel jargon dat hun boodschap voor mensen zonder juridische achtergrond nauwelijks begrijpbaar is.” Daarnaast is er de rist brieven en telefoongesprekken waartoe een overlevende partner gedwongen wordt om aan allerlei instanties en bedrijven duidelijk te maken dat zijn of haar wederhelft overleden is. “Waarom kan een en ander in deze digitale tijden niet automatisch wanneer je een overlijden aangeeft?”

Ann Peeters. © KS

De reacties die de weduwen vanuit hun omgeving krijgen, verschillen sterk van persoon tot persoon. Onwennigheid is wel een constante. “De dood maakt voor de meesten geen deel uit van het leven”, verduidelijkt Peeters. “Verdriet en verlies lijken wel taboe in onze samenleving, die zo gericht is op geluk, succes en zelfontplooi-

ing. Rouw blijkt een privézaak, waar sommigen liever in een brede boog omheen lopen. Je krijgt soms onbeholpen en zelfs ronduit cassante opmerkingen te verwerken. Dat merk je ook op sociale media”, vult De Mesmaeker aan. “Een positief bericht op Facebook krijgt meteen een massa likes. Wanneer je meedeelt dat het niet zo goed gaat, komt er veel minder reactie.”

Ontwikkend

Toch betekent die onwennigheid niet dat de vrouwen hun verdriet verbergen of ontkennen. “Als mensen mij vragen hoe het gaat, zeg ik nooit gewoon ‘goed’”, stelt De Mesmaeker beslist. “Want dat is niet zo. Ik antwoord vaak algemeen of ontwikkend.” Peeters herinnert zich de eerste maanden na het overlijden van haar man: “Mensen die ik beter kende, bood ik al eens de keuze: ‘heb je zin in het volledige verhaal of heb je liever dat ik ‘goed’ zeg?’ (*glimlacht*). Gelukkig zijn er medemensen die durven te luisteren, ook op breekbare momenten. Vandaag maak ik dagen mee waarop ik opnieuw oprecht kan genieten van het leven. En toch, altijd en overal blijft dat gemis.”

Voor De Mesmaeker – die haar echtgenoot nog geen jaar geleden verloor –, is de weg nog nieuw en lang. “Na maanden werkt mijn hoofd nog niet zoals ik dat zou willen. Het geheugen wil niet mee, concentratie ontbreekt. Een inhoudelijk uitdagende tekst lezen, kost enorm veel moeite.” Het grote gemis zit vaak in kleine dingen. “Bij mij is dat bijvoorbeeld het ophangen van slingers voor de verjaardag van mijn zoon. Dat was iets wat